

Biologische glastuinbouw: beetje beter voor milieu

Belasting per m² is beperkt, maar per kilogram product zijn verschillen met regulier klein

ONDERZOEK

Ook de bouw van de kas, het energiegebruik tijdens de teelt en de afvalproductie werden meegerekend.

De milieubelasting die de biologische tomaten-, komkommer- en slateelt veroorzaakt is lager dan in de gangbare teelt. Dat concludeert het Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroente in Naaldwijk in een onderzoek naar de milieu- en bedrijfseconomische aspecten van de biologische glastuinbouw. Dat de biologische glastuinbouw het milieu minder belast komt vooral doordat in de sector minder gas wordt gestookt en geen chemische bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Vooral biologische sla scoort beter.

Het onderzoek is in 1999 met medewerking van LEI-DLO uitgevoerd door bij zes biologische glastuinbouwbedrijven en bij het proefstation in Horst gegevens te verzamelen over energiegebruik, mestgift, arbeid en productie in de sla-, tomaten- en komkommerteelt en deze te vergelijken met gemiddelde productiegegevens uit de gangbare glastuinbouw. De cijfers werden gebruikt voor het uitvoeren van een levenscyclusanalyse (LCA), een door het Centrum voor Milieukunde van de Rijksuniversiteit Leiden ontwik-

keld meetinstrument. Hiermee kan de totale milieubelasting van een product of proces worden berekend. De milieubelasting wordt in de levenscyclusanalyse toegerekend naar de diverse milieu-aspecten: broeikaseffect, aantasting van de ozonlaag, ecotoxiciteit (giftigheid voor allerlei organismen), verzuring en vermisting.

In het onderzoek van het Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroente is de milieubelasting van de hele productieketen van onder glas geteelde groenten berekend, dus inclusief de bouw van de kassen, het energiegebruik tijdens de teelt en de afvalproductie. Het transport vanaf het bedrijf is niet in de berekeningen meegenomen.

Gunstig imago relatief

Het meest opvallende resultaat van de LCA voor biologische glasgroenteteelt vindt onderzoekster Simone van Woerden dat het imago van de biologische landbouw erg milieuvriendelijk is, maar dat dat beeld toch niet over de hele linie klopt. Want uit het onderzoek komt weliswaar naar voren dat de totale milieubelasting van biologisch geteelde tomaten, komkommer en sla lager is als gekeken wordt naar de milieubelasting per vierkante meter, per kilo product is de milieubelasting van biologische komkommers en tomaten gemiddeld niet veel beter dan in de gangbare teelt. Voor biologische sla is dat weer wel het geval; sla scoort zowel per vierkante meter

als per kilo product milieuvriendelijker. Dit komt doordat voor de slateelt weinig gas gestookt hoeft te worden en in de gangbare slateelt relatief veel chemische bestrijdingsmiddelen worden gebruikt.

‘Om de milieubelasting per kilo product te verbeteren zou de productie moeten worden verhoogd’, zegt Van Woerden. In de biologische komkommer- en tomaanteelt ligt de productie gemiddeld vijftig procent lager dan in de gangbare bedrijf. Door de lagere productie en de hogere arbeidskosten is de kostprijs van biologisch geteelde groenten hoger. De biologische teler ontvangt echter een prijs voor zijn product die anderhalf tot twee maal hoger is. De kostprijs van biologische glasgroenten is overigens de laatste jaren met meer dan dertig procent gedaald, tegenover het gangbare product waarvan de kostprijs met negen procent is gedaald.

Sla, komkommer en tomaat

De meest geteelde gewassen in de glastuinbouw zijn bladgewassen, komkommer, tomaten, paprika en aubergine. In 1999 was de totale oppervlakte biologische glastuinbouw 43 hectare. Het verschil met de gangbare glasteelt is dat, naast natuurlijk het achterwege laten van het gebruik van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen, de gewassen in de grond moeten worden geteeld, uitgezonderd pot- en perkplanten.

In het onderzoek van het Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroenten werd alleen de teelt van sla, komkommer en tomaten onder de loep genomen. ‘Voor de uitvoering van een LCA zou de milieubelasting van bestrijdingsmiddelen die in de biologische teelt worden gebruikt ook verdisconteerd moeten worden, maar hierover zijn nog weinig gegevens bekend’, zegt Van Woerden. ‘Ook hebben we onvoldoende gegevens over de precieze samenstelling en uitspoeling, en dus milieubelasting, van organische meststoffen.’

Grote prijsverschillen

Behalve een milieu-analyse maakten de onderzoekers ook een bedrijfseconomische analyse van de zes glasgroentebedrijven. Van Woerden: ‘De bedrijven die meer energie gebruiken, presteren in bedrijfseconomisch opzicht beter dan de bedrijven waarvan het energiegebruik lager is. Maar in milieukundig opzicht presteren die bedrijven dus slechter.’ Opvallend is verder dat bedrijven die veel aandacht en tijd in de verkoop van hun producten steken tot een beter bedrijfsresultaat komen dan telers die zich alleen met de teelt bezig houden. Er komen grote prijsverschillen voor tussen telers die hetzelfde product in dezelfde periode aanvoeren, constateren de onderzoekers. De onderzoekers raden de biologische glastuinders aan meer tijd te investeren in de afzet van hun producten.

Het onderzoek zal het komend jaar worden voortgezet. Het is de bedoeling dat bedrijfs- en teeltgegevens van een grote groep biologische glastuinbouwbedrijven geregistreerd gaan worden. Andere projecten die het Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroente momenteel in de biologische sector uitvoert zijn onderzoek naar onder meer bemestings- en watergiftstrategieën, biologische vermeerdering van uitgangsmateriaal en biologische bestrijding.

Het rapport Biologische Glasgroenteteelt, tussenrapportage bedrijfseconomische en milieukundige aspecten 1998-1999 (rapportnr. 277), is voor f 25,- te verkrijgen bij het Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroente in Naaldwijk, tel. 0174 - 636700.

Vooraf biologisch geteelde sla scoort belast het milieu beter. Foto's Hans Dijkstra

